

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ
ตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื
พฤศจิกายน 2544

370.7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ส691ก การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริม
การวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ สกศ.,
2544.
32 หน้า.
ISBN : 974-241-327-4
1. การวิจัยกับการเรียนรู้ 2. พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติกับการวิจัย 3. ชื่อเรื่อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 13/2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2544

จำนวน 5,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 โทรสาร 0-2243-0085

e-mail : edres@onec.go.th

<http://www.thaiedresearch.org>

<http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ บริษัทพิมพ์ดี จำกัด

21/232-4 ซอยคลองใหญ่ ถนนวงแหวน บางแค

กรุงเทพฯ 10600

โทร. 0-2803-2694-7 โทรสาร 0-2803-4401

คำนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง มีทักษะในการคิดและแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งมุ่งส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาใช้การวิจัยในกระบวนการบริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

เพื่อสนองเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงจัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย เห็นว่าการวิจัยเป็นเรื่องง่าย อยากทำและพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- ความสำคัญของการวิจัยในวิถีชีวิต	1
- การปฏิรูปวัฒนธรรมวิจัยกับการปฏิรูป การเรียนรู้	2
- การวิจัยเกี่ยวข้องกับใครบ้าง	2
- ผู้เรียนใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน	4
- ครู/ผู้สอนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	8
- ผู้บริหารทำวิจัย เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา	16
- สรุป	21
- บรรณานุกรม	22
เชิญชวนเผยแพร่ผลงานวิจัย	23

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542

1. ความสำคัญของการวิจัยในวิถีชีวิต

การวิจัยในความหมายของนักวิชาการตะวันตก หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ที่น่าเชื่อถือได้ (Reliable Knowledge Building) เพื่อนำผลของการค้นคว้ามาแก้ปัญหาหรือตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ในความหมายทางตะวันออกตามแนวพระพุทธศาสนา คำว่า "วิจัย" มาจาก "วิจโย" เป็นคำที่มีความหมายใช้แทนได้กับ "ปัญญา" หมายถึงการใช้ปัญญา พร้อมทั้งหมายถึงการทำให้เกิดปัญญา หรือทำให้ปัญญาพัฒนาขึ้นด้วย ดังนั้น เพื่อให้มนุษย์ทุกคนเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และเพื่อสร้างสิ่งใหม่ จึงจะมีชีวิตอยู่รอดได้นั้น การวิจัยซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้วัฒนธรรม

วิจัยเป็นวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน โดยยึดหลักที่ว่า งานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นผลมาจากกระบวนการที่น่าเชื่อถือได้

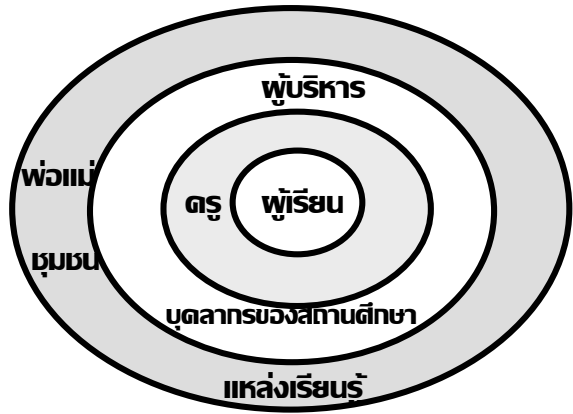
2. การปฏิรูปวัฒนธรรมวิจัยกับการปฏิรูปการเรียนรู้

หากพิจารณาสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้กล่าวถึงเรื่องการวิจัย 3 มาตรา ได้แก่ มาตรา 24(5) ผู้เรียนใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ มาตรา 28 หลักสูตรของอุดมศึกษาให้มีการวิจัย ค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องนำการวิจัยเชิงประเมิณมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3. การวิจัยเกี่ยวข้องกับใครบ้าง

การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

"วิจัย" เกี่ยวข้องกับใครบ้าง

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นภารกิจของทุกคน หากแต่จาก พ.ร.บ.เห็นควรสนับสนุนบุคลากรต่อไปนี้ให้เป็นหลักในการทำวิจัย ดังนี้

- ผู้เรียน ทำวิจัยเพื่อเรียนรู้
- ผู้สอน ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน
- ผู้บริหาร ทำวิจัยสถาบันหรือการวิจัย

เชิงประเมินเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

ในการที่จะให้ทุกคนใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้และการทำงานของงาน ต้องปรับแนวคิดของ

ผู้นั้น ให้เห็นว่าการวิจัยเป็นเรื่องง่าย ความหมายของการวิจัยมีความชัดเจน กระบวนการวิจัยมีขั้นตอนง่ายและชัดเจน และสามารถให้การวิจัยได้หลากหลายวิธี ไม่จำเป็นต้องเน้นวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น การจะเลือกวิจัยโดยวิธีใด ควรคำนึงถึงว่าวิธีนั้นสามารถตอบปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้แล้วได้หรือไม่

4. ผู้เรียนใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

จากการศึกษาบทความและข้อเขียนของครูผู้ที่สอนโดยเน้นผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ได้ความชัดเจนในส่วนของความหมาย วิธีการ และการส่งเสริมดังนี้

4.1 ความหมาย การวิจัยโดยผู้เรียน คือการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติจริงอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัยบางประการ มีการบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ สำหรับการตรวจสอบได้ และประเด็นที่สำคัญมีความเป็นเหตุเป็นผลต่อการตอบคำถามที่ตั้งไว้

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยกับ กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้มีหลายวิธี ซึ่งทุกวิธีมิได้อยู่โดดเดี่ยว แต่มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน ดังเช่นการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสัมพันธ์กับวิธีการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แก่

- การวิจัยสอดคล้องกับการเผชิญสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้ในทุกที่และทุกเมื่อ ตราบใดที่มีผู้คนเห็นปัญหา และต้องแก้ปัญหาก็บรรลุผลสำเร็จ

- ผู้เรียนเลือกที่จะเรียนรู้และทำวิจัยตามความสนใจของตนได้

- การวิจัยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกกระบวนการคิด และการจัดการ

- การหาเหตุผลในการตอบปัญหาสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ต้องผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่าง เป็นสหวิทยาการ

4.3 ผู้เรียนวิจัยในเรื่องอะไร ผู้เรียนสามารถ วิจัยในเรื่องที่ต้องการค้นคว้าความรู้ใหม่ หรือต้องการแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจจัดกลุ่มเนื้อหาสาระสำคัญได้ 5 กลุ่มตามแนวนโยบายปฏิรูป มาตรา 23 คือ

- ความรู้เรื่องตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก
- ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม
- ความรู้ด้านคณิตศาสตร์และภาษา
- ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ

4.4 ผู้เรียนทำวิจัยอย่างไร ผู้เรียนจัดทำการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) สังเกตปรากฏการณ์จริง เห็นปัญหา เลือกรูปปัญหา
- 2) ผู้เรียนตั้งปัญหาวิจัย หรือ สมมุติฐาน
- 3) วิเคราะห์ปัญหา
- 4) กำหนดแนวทางที่จะทำการศึกษ เพื่อหาคำตอบของปัญหา รวมทั้งจัดทำเครื่องมือเก็บข้อมูล
- 5) เก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลตามที่กำหนด

6) วิเคราะห์ข้อมูล แปลผล

7) จัดทำรายงานผลการวิจัยและสรุปแบบ

เรียน

4.5 ครูสนับสนุนอย่างไร การสนับสนุนให้ผู้เรียนวิจัยในการแสวงหาความรู้ใหม่ของตนเองนั้น ครูจะแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยเริ่มจากครูและคณะครู จะตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนที่เน้นการสร้างระบบความคิดของผู้เรียน เน้นการสร้างนิสัยเป็นคนช่างสงสัยใฝ่รู้อย่างเป็นระบบ คณะครูมีการวางแผนการสอนร่วมกัน โดยคำนึงถึงหลักการใหญ่ที่ว่า **ในระหว่างผู้เรียนทำงานวิจัย ครูเป็นผู้ให้คำหรือ และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น** กิจกรรมที่ครูควรดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่

1) ครูเตรียมให้การเรียนในชั่วโมงเรียนเป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้เรียน

2) กรณีที่ต้องออกภาคสนามในชุมชน ครูเตรียมการประชุมระหว่างผู้เรียนกับชุมชน

3) ปรับการวัดและประเมินผล เน้นการสังเกตพฤติกรรม ทักษะของผู้เรียน และวัดผลที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา

4) ครูเตรียมทักษะของผู้เรียนให้เป็นผู้ช่างสังเกต มีความสามารถวิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

5) ประสานกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

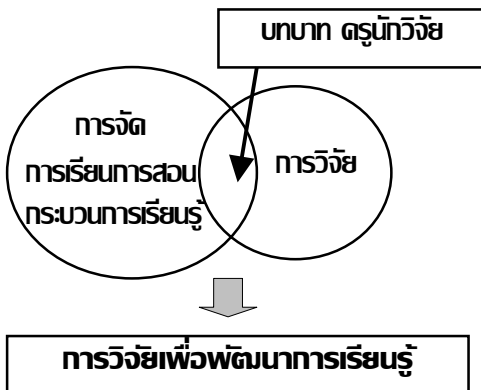
6) เตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น

5. ครู/ผู้สอนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากการประชุมเรื่อง "การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้" ในวันที่ 19 ธันวาคม 2543 ณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 100 คน ประกอบด้วย ครูผู้ริเริ่มทำงานวิจัยในชั้นเรียน นักวิชาการด้านวิจัย ผู้บริหาร และนักวิชาการของหน่วยงานต้นสังกัด ที่ประชุมครั้งนี้ได้ให้หลักการและกำหนดสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 ความหมาย ที่ประชุมได้ให้ข้อสรุปความหมายวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันว่า **ผู้สอนที่มีความสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ** คือ ผู้ที่มองเห็นปัญหา ระบุหรือรู้ปัญหาได้ มีการวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูล บันทึกข้อมูล และการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีหลักฐานแสดงการได้มาซึ่งข้อค้นพบ และมีหลักการและความเป็นเหตุเป็นผลอธิบายถึงข้อค้นพบนั้น ๆ

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยกับการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันจัดโดยครู จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูปรับบทบาทเป็น **ครูนักวิจัย** ซึ่ง ดร.พิชิต ฤทธิจรรยา ได้เขียนแผนผังเชื่อมโยงบทบาทไว้ดังนี้

(อ้างอิง : ดร.พิชิต ฤทธิจรรยา)

ครูนักวิจัยเป็นผู้กระทำกระบวนการวิจัยบูรณาการกับการสอน ซึ่งจากแผนภูมิต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการวิจัยและกระบวนการสอนเป็นกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน ครูที่จัดกระบวนการสอนอยู่แล้วจะดำเนินการตามกระบวนการวิจัยได้โดยไม่ยาก ดังนี้

กระบวนการวิจัยบูรณาการกับการสอน	
<u>การสอน</u>	<u>การวิจัย</u>
<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์หลักสูตร - กำหนดวัตถุประสงค์ - ทำแผนการสอน (มีนวัตกรรมใหม่) - ทดสอบ ประเมิน - ตัดสินผลการเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ปัญหาการสอน - กำหนด + ปัญหาวิจัย + สมมุติฐาน - กำหนดวิธีวิจัย - เก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล อย่างเป็นระบบ - วิเคราะห์ แปลผล รายงาน

วิธีชีวิตการปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู จะปฏิบัติภารกิจหลัก 3 ประการ คือ การเรียนการสอน

การวิจัย และการปรับปรุงและพัฒนา ที่บูรณาการสาม
สัมพันธ์ให้เป็นภารกิจในกระบวนการเดียวกัน ดังแผนภูมิ

การเรียนการสอน

การวิจัย

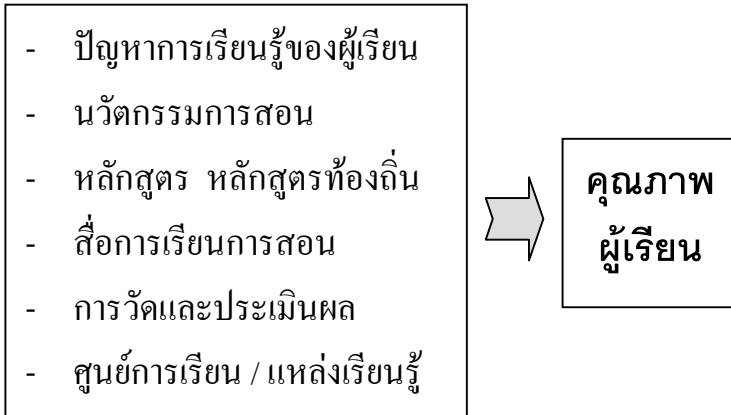
การปรับปรุงและพัฒนา

แผนภาพ วิถีชีวิตของการปฏิบัติการในชั้นเรียนของคุณครู

(อ้างอิง : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

5.3 ผู้สอนวิจัยเรื่องอะไร ครูทำวิจัยในเรื่องใด
ได้บ้าง เพื่อพิจารณาเป้าหมายสุดท้ายของการปฏิรูปการ
เรียนรู้คือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นทุกประเด็นที่
เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะเป็นสาระที่ควร
ทำการวิจัยได้ทั้งสิ้น โดยมีหลักการสำคัญว่าจัดทำวิจัยเพื่อ
แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นในขณะที่การ
เรียนการสอนดำเนินการอยู่และจัดทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด

ด้านเวลา พอดีจะสรุปสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ดังนี้

5.4 กระบวนการวิจัยโดยผู้สอน ศาสตร์การวิจัยได้กำหนดประเภทการวิจัยและกระบวนการวิจัยที่เป็นรูปแบบแน่นอน มีความชัดเจน ซึ่งผู้สอนสามารถหาอ่านได้จากหนังสืองานวิจัยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ผลจากการประชุมดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาจจะจัดทำวิจัยโดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือ

หลายรูปแบบพร้อมกันก็ได้ โดยมีกระบวนการหลักที่สำคัญ
คือ

- 1) ผู้สอนเห็นปัญหาเกิดขึ้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือของผู้เรียนทั้งห้องเรียน
- 2) ตั้งปัญหาวิจัย หรือบางกรณีตั้งสมมุติฐานของการวิจัย
- 3) ออกแบบวิธีวิจัย รวมทั้งจัดทำเครื่องมือที่ต้องการใช้
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลตามแผนที่กำหนด
- 5) วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล
- 6) จัดทำรายงานผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

ลักษณะสำคัญของการวิจัยที่จัดทำโดยผู้สอน เพื่อสนองจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ดังนั้นวิธีวิจัยและการเรียนการสอนจะมีการต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานวิจัยต้องสะท้อนกลับเป็นการทำงานของผู้สอนในการ

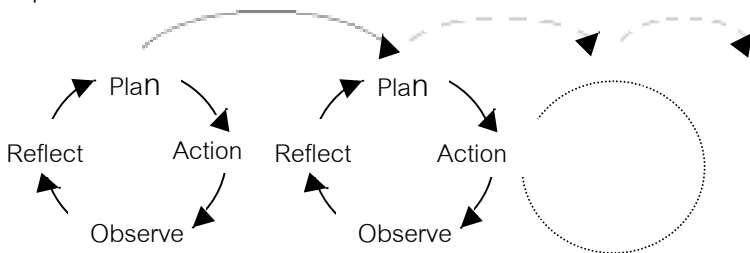
ปรับปรุงงานที่ดำเนินการอยู่ โดยขั้นตอนการทำงานตาม
วงจร PAOR ซึ่ง รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ได้อธิบาย
ขั้นตอน PAOR และวงจรการดำเนินงานนี้ต้องต่อเนื่อง
ดังนี้

P - Plan การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และ
กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข

A - Action การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

O - Observe การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการ
ปฏิบัติงาน

R - Reflect การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติ
งานให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับ
ปรุงแก้ไข

แผนภาพ วงจรวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

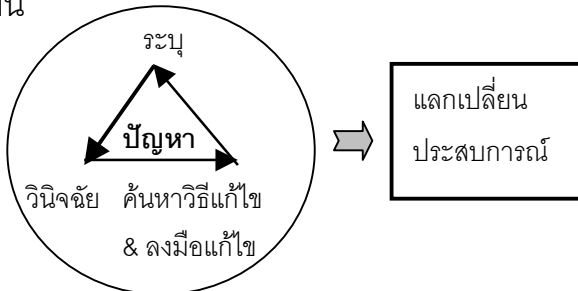
(อ้างอิง : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

5.5 คุณภาพของงานวิจัย การดำเนินงานวิจัย

ให้ได้คุณภาพและมีความน่าเชื่อถือได้นั้น ครูนักวิจัยจะต้องมีการเคร่งครัดต่อตนเอง ในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย ดังนี้

- ครูพัฒนาตนเองโดยเป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์ในการใฝ่รู้อยู่เป็นนิจ โดยการขยันที่จะหาความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การวิจัย และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่

- ครูร่วมกับเพื่อนครูทำการพัฒนางานวิจัย โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้เพื่อนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ตามแนวทางที่ รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช นำเสนอไว้ดังนี้

แผนภาพ กิจกรรมในการทำวิจัยปฏิบัติการ
ในชั้นเรียน

(อ้างอิง : รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

5.6 ผู้บริหารสนับสนุนครูนักวิจัยอย่างไร

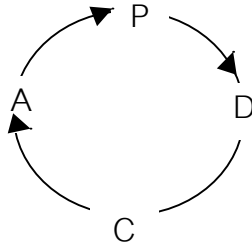
ผู้บริหารจะเห็นประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้ เพราะผู้บริหารมีทัศนคติใหม่และตระหนักว่าการเรียนการสอน การวิจัย และการปรับปรุงการสอนเป็นงานที่ส่งเสริมกัน สำหรับกิจกรรมที่ผู้บริหารจะดำเนินการสนับสนุนครูนักวิจัยได้ ประกอบด้วยกิจกรรมสนับสนุน ดังนี้

1. จัดสรรโอกาสเรื่องการอบรม การพัฒนาตนเองในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเครือข่ายครูนักวิจัยทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา
3. ส่งเสริมให้มีระบบนิเทศภายใน
4. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น

6. ผู้บริหารทำวิจัยเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

หลักวิชาการด้านการบริหารมีการเปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันความมุ่งหมายของการบริหารมุ่งการบริหารที่ได้คุณภาพมากขึ้น และเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนา

ต่อเนื่องเป็นวงจรที่เรียกว่า PDCA (Plan - Do - Check - Action)

กระบวนการ Check ในวงจรดังกล่าวเป็นกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่จัดทำไปแล้ว ซึ่งหากได้ใช้การวิจัยเชิงประเมินที่เรียกว่าการวิจัยสถาบันจะทำให้การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและผลงานมีคุณภาพสูง

6.1 ความหมาย การวิจัยสถาบันในความหมายเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการดำเนินงานวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับองค์กร เพื่อใช้ผลการวิจัยเชิงประเมินนั้น มาประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและแผนตามพันธกิจขององค์กรนั้นต่อไป รวมทั้งให้การวิจัยสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ

6.2 การวิจัยสถาบันเกี่ยวข้องกับการประกัน

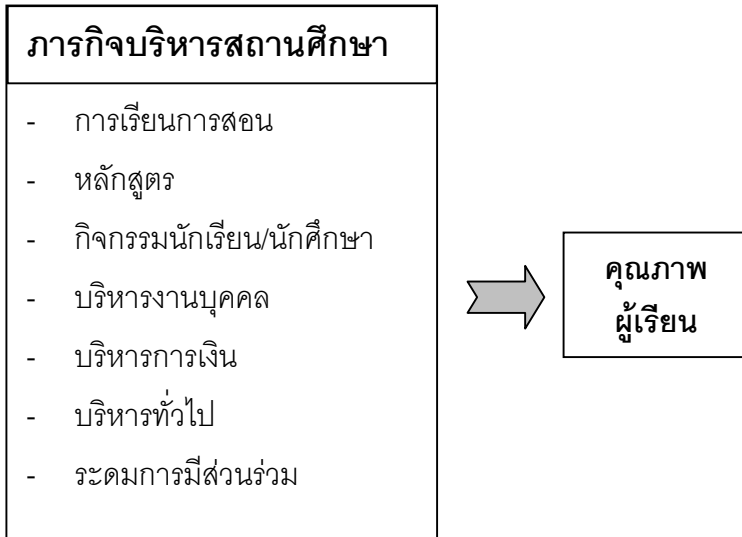
คุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาทุกระดับยึดหลักให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และให้สถานศึกษาถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทุกปี ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องบูรณาการกระบวนการประเมินภายในกับกระบวนการบริหาร และดำเนินการวิจัยสถาบันเพื่อการประเมินภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6.3 ผู้บริหารทำวิจัยสถาบันในประเด็นใด

เป้าหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อคุณภาพของผู้เรียนภารกิจด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนเป็นประเด็นที่ผู้บริหารไม่ควรละเลยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการจะดำเนินการในเรื่องใดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพบริบท และปัญหา

อุปสรรคที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย ตัวอย่างของภารกิจด้านการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

วิจัยสถาบัน ทำเรื่องอะไร

6.4 ผู้บริหารทำวิจัยสถาบันอย่างไร การวิจัยสถาบันที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน จึงจัดเป็นประเภทวิจัยเชิงประเมิน และเป็นวิจัยและพัฒนา (R&D) และเป็นการนำผลมาปรับปรุงกระบวนการบริหาร

จัดการให้ดีขึ้น การจัดทำจึงดำเนินการตามกระบวนการ
วิจัยทั้งสองประเภทนี้เป็นหลัก

เนื่องจากงานวิจัยเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนจะมี
ผลเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกลุ่มบุคคลหลาย
กลุ่ม ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน บุคลากรในหน่วยงาน ผู้ปกครอง
และผู้อยู่ในชุมชน ดังนั้น คุณลักษณะที่โดดเด่นและสำคัญ
ของงานวิจัยแนวนี้ คือ **กระบวนการวิจัยสถาบันต้องมี
กลยุทธ์ที่แยบยล ให้ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วม
ในการวิจัยสถาบันทุกขั้นตอน** โดยอาจให้มีคณะทำงาน
วิจัยสถาบันหลายชุดตามภารกิจต่าง ๆ และให้ผู้สอนและ
บุคลากรในสถานศึกษาได้รวมเป็นคณะทำงาน ผลงานที่
บุคคลเหล่านั้นจัดทำขึ้นเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างดีเยี่ยม
ที่จะทำให้เขารู้จักสภาพแท้จริงของสถานศึกษา ผลประเมิน
ทำให้รู้จักตนเอง และตระหนักถึงผลแห่งการกระทำที่ต่าง
ฝ่ายจัดทำว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวด้วยเหตุแห่ง
ปัญหาอุปสรรคอะไร

ประการสุดท้าย ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการจัดทำ
วิจัยสถาบันนี้ เพื่อให้การวิจัยสถาบัน เอื้อประโยชน์อย่าง

สูงทั้งต่อการประเมินคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก รวมทั้งควรสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศและจัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อระบบสารสนเทศที่เหมาะสม

7. สรุป

การวิจัยเป็นกระบวนการสร้างความรู้ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถแก้ไขปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ จึงควรสร้างวัฒนธรรมวิจัยให้เป็นวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน

การจัดการศึกษาจะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้นั้น วิจัยได้โดยบูรณาการวิจัยในกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานตามสถานภาพและบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่

- ผู้เรียน วิจัยเพื่อเรียนรู้
- ผู้สอนอันหมายถึงครู วิจัยเพื่อพัฒนาการ

สอน

- ผู้บริหาร วิทยาลัยสถาบัน ซึ่งเป็นวิจัยเชิงประเมิน เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายสุดท้ายของการดำเนินการวิจัยของผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อันหมายถึงคนไทยทุกคนเป็นผู้ใช้การวิจัยเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บรรณานุกรม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2544). **หลากหลายมุมมอง : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่**. เอกสารอัดสำเนาประกอบการประชุมเสวนาเรื่อง "การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่" ณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2543). **แนวคิดและหลักการของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ในพิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (บรรณาธิการ) นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 336 หน้า.

เชิญชวนเผยแพร่ผลงานวิจัย !

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้พัฒนาฐานข้อมูลผลงานวิจัยด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมี ผลงานวิจัยไว้ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจได้ ศึกษาและประยุกต์ใช้ในงานวิจัย จำนวน 3,200 เรื่อง โดย ท่านสามารถเรียกดูได้จากเว็บไซต์ <http://www.onec.go.th> และเลือกดูในหัวข้อ “วิจัยการศึกษา” หรือเรียกดูเว็บไซต์ <http://www.thaiedresearch.org> ก็ได้

สกศ. ขอเชิญชวนท่านที่มีผลงานวิจัยด้าน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสนใจเผยแพร่บนเว็บไซต์ (<http://www.thaiedresearch.org>) ของ สกศ. โปรดสรุป งานวิจัยตามประเด็นต่าง ๆ ดังแบบฟอร์มหน้า 24 แล้ว ส่งมาที่ สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กทม.10300 หรือโทร. 0-2668-7123

ต่อ 1214 หรือโทรสาร 0-2243-0085 หรือ E-mail :
edres@onec.go.th จะขอบคุณยิ่ง

แบบฟอร์มการจัดทำบทคัดย่อผลงานวิจัย

ประเด็น	คำอธิบาย
ชื่อเรื่อง	ระบุชื่องานวิจัยภาษาไทย
	ระบุชื่องานวิจัยภาษาอังกฤษ
คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญเพื่อใช้ในการสืบค้นงานวิจัย
ผู้วิจัย	ระบุชื่อผู้ที่ทำวิจัยภาษาไทย
	ระบุชื่อผู้ที่ทำวิจัยภาษาอังกฤษ
ตำแหน่ง	ระบุตำแหน่งปัจจุบันของผู้วิจัย
วุฒิการ ศึกษา	ระบุการศึกษาสูงสุดของผู้วิจัย
สถานที่ ติดต่อ	ระบุสถานที่ติดต่อของผู้วิจัย พร้อม โทรศัพท์ (ที่ทำงาน และที่บ้าน) ให้ชัดเจน
ผู้วิจัยร่วม	ถ้ามีโปรดระบุ
ระยะเวลา ทำวิจัย	ระบุช่วงเวลาที่ทำวิจัยหรือปีที่ทำวิจัยเสร็จ

ประเด็น	คำอธิบาย
ประเภทงานวิจัย	ระบุว่าผลงานวิจัยเป็นงานวิทยานิพนธ์ หรือ วิจัยเฉพาะส่วนบุคคล หรือเป็นงานวิจัยของหน่วยงาน และระบุเป็นงานวิทยานิพนธ์ของสถาบันการศึกษาใด หรืองานวิจัยของหน่วยงานใด
ความเป็นมา	ระบุเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องทำวิจัยเรื่องนี้ พอสั่งเขป
แนวคิดทฤษฎี	ระบุแนวคิด หรือทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการทำวิจัย
วัตถุประสงค์	ระบุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย
สมมติฐานวิจัย	ถ้ามีโปรดระบุ
ระเบียบวิธีวิจัย	ระบุระเบียบวิธีของงานวิจัย เช่น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) หรือ งานวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น
ประชากร	
กลุ่มตัวอย่าง	ระบุกลุ่มตัวอย่างและวิธีการที่ได้มาของ

ประเด็น	คำอธิบาย
	กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย เช่น เป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)
ตัวแปร	ระบุตัวแปรต้น ตัวแปรตาม
นิยามศัพท์	ระบุคำนิยามของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม หรือความหมายของคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นต้องใช้ในงานวิจัย เพื่อความชัดเจนของงานวิจัยยิ่งขึ้น
เครื่องมือ	ระบุเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น
วิธีการรวบรวมข้อมูล	ระบุขั้นตอนของการดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
การวิเคราะห์ข้อมูล	ระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
สรุปผลวิจัย	ระบุผลสรุปที่ได้จากงานวิจัยพอสังเขป
ข้อเสนอแนะ	ระบุข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หรือ เพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป หรือ เพื่อใช้ประโยชน์ของงานวิจัยนี้ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายรุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
นายวิเชียร เกตุสิงห์ ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้เขียน

นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม
ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรมแห่งชาติ

จัดทำรูปเล่ม

นางอรวรรณ ศุขวัฒน์
นางสาวทวิพร บุญวานิช

พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวอนงค์ นอกเมือง

ออกแบบปก

นายศิริวัฒน์ ชำนาญกิจ